

17. mai 2016

**Notat viðvíkjandi spurningum frá Jan Lamhauge, fjølmiðlamanni,
dagfest 14. mai 2016, í sambandi við sjónvarpssending um Eik**

Spurningarnir frá Jan Lamhauge eru beinleiðis endurgivnir úr telduposti frá Jan Lamhauge til Súna Schwartz Jacobsen, dagfestir 14. mai 2016. Spurningarnir eru skrivaðir við bláum.

1. Í frágreiðingini hjá Eik **"Eik í 2010"** verður tapið á hálva milliard bókað í **3. ársfjórðing 2010**. Til tíðina hjá undanfarna Eik. Hetta hevur bæði stjórn, nevnd og grannskoðan í nýggja Eik góðkent. Hvussu ber tað so til, at Eik sigur, at hetta tapið hoyrir til bankan, sum var stovnaður 14. oktober 2010?

Frágreiðingin "Eik í 2010" var bert eitt uppskot frá Jørn Astrup Hansen, sum hvørki táverandi nevnd ella grannskoðan kundi standa inni fyri, og talan er ikki um eitt lögfrøðiliga galdandi skjal.

Skrivið "Eik 2010" er eitt uppskot, sum Jørn Astrup Hansen gjørdi til nevndarfundin hin 22. februar 2011, soleiðis sum hann ynskti, at støðan átti at sæð út. Í framhaldi av hesum gjørdi Jørn Astrup Hansen eisini eitt uppskot til leiðslufrágreiðing. Av fundarfrágreiðingini frá nevndarfundinum sæst, at Jørn Astrup Hansen hevði ynski um at almannakunngera frágreiðingina. Av fundarfrágreiðingini sæst eisini, at víst varð á, at henda byrjunarjavnvágin munandi víkti frá tí javnvág, sum TF Holding hevði fingið fyrilagt í sambandi við gjøgnumgongdina av Eik Banka í keypstilgongdini. Nevndin skilti heldur ikki, hví niðurskrivingar vórðu fluttar frá 4. ársfjórðingi 2010 til 3. ársfjórðing 2010, og at tær soleiðis vóru fluttar frá einum felag til eitt annað felag. Táverandi nevndarformaður mælti til ikki at nýta hesa uppgerð, uttan so at grannskoðanin hevði áteknad uppgerðina.

Grannskoðanin áteknad ongantíð uppgerðina, og talan er sostatt um eina roknskaparuppgerð uttan gildi. Tað framgongur av sjálvari frágreiðingini um uppgerðina, at *"skilt verður ikki ímillum, um virksemið er farið fram í gamla bankanum, sum rapaði í september, ella í nýggja bankanum, sum yvirtók virksemið í oktober. Frágreiðingin fevnir tí um tøl frá tveimum lögfrøðiligum eindum, og av hesi orsök eru roknskapartølini ikki grannskoðað."* Tískil er uppgerðin ikki í tráð við galdandi lóggávu, og hvørki nevnd ella grannskoðarar góðkendu hana.

Soleiðis fyriliggur eingin frágreiðing frá Eik Banka nevnd "Eik í 2010", men einans eitt privat uppskot frá Jørn Astrup Hansen.

2. Keyptstreytirnar, sum KPMG orðaði siga, at skattgrundarlagið hjá Eik er byrjunarjavnin frá 14. oktober, og at ongin skattlig áogn er partur av hesum byrjunarjavna. Hevur Eik ikki gingið beint ímóti hesum treytum (tit brúka jú ikki byrjunarjavnan frá 14. oktober 2010, sum tykkara skattliga útgangsstøði)?

KPMG hevur ongar keypstreytir orðað – tað hevur KPMG sum privat fyritøka og uttanveltaður ráðgevi onga heimild til. Dagfestingin, sum tú sipar til, er 12. oktober 2010 og ikki 14. oktober 2010.

Tað, sum tú nevnr "keypstreytir", er eitt notat frá KPMG til Finansiell Stabilitet, sum er dagfest 15. november 2010, t.e. beint eftir yvirtøkuna av gamla Eik og innan endaligu staðfestingina av undirjavnvágin. Hetta notat sigur, at tá talan er um eina skattliga avhending av ognu og skyldum, er pr. definitiún einki skattaaktiv knýtt at avhendingini; heldur ikki nakað skattapassiv. Tískil er eingin skattlig áogn pr. 12. oktober 2010. Hetta er eisini í samsvari við notatið frá 15. november 2010, tí at undirjavnvágin bleiv ikki endaliga staðfest fyrr enn í februar/apríl 2011, tá handilin við TF Holding varð endaliga staðfestur.

Har er sostatt ein avgerandi fortreyt í notatinum hjá KPMG, sum tú leypir um. Nevniliga tað, at virðini av yvirtikum ognu og yvirtikum skyldum svara til tað, sum var upprunaliga avtalað. Í hesum føri vísti tað seg, at nýggi Eik hevði goldið umleið 500 milliónir krónur meira fyri ognirnar, enn tær vóru verdar, t.e. at virðið var ikki tað, sum var avtalað. Av tí at nýggi Eik ikki fekk góðskrivað nakað fyri hetta tap, fellur tapið á nýggja Eik. Tað er júst skattligi spurningurin um hesa undirjavnvág, sum er til umrøðu.

Harnæst má vísast á, at eingin uttanveltaður, privatir ráðgevi (sum KPMG) kann orða skattareglur fyri Føroyar. Ein seljari og ein keypari kunnu ikki avtala seg til aðrar skattareglur enn tær, sum eru galdandi í Føroyum. Skattareglur verða orðaðar av Føroya Løgtingi, og TAKS hevur eftirlit við, at hesar reglur verða hildnar.

At talan ikki er um broytingar í eini byrjunarjavnvág (ábningsbalance) framgongur av sjálvum roknskapinum, sum grannskoðarnir hava áteknað. Tapið er bókað yvir eginognina. Tað hevði tapið ikki verið, um talan var um broytingar í byrjunarjavnvágin.

Skattliga byrjunarjavnvágin hjá nýggja Eik er kapitalinnskotið á tær 2 mia. kr., sum Finansiell Stabilitet skeyt inn.

3. Hvi hava tit ikki latið TAKS hetta sera sentrala skjalið? Ella skrivið frá Eik-stjóranum, dagest

18. februar 2011, sum júst handlar um skattaviðurskiptini hjá bankanum aftaná, at ein virðismeting er gjørd av ognum og skyldum?

Ein sjálvuppgáva er eitt sjálvstøðugt skjal, har virkið ger upp skattskyldugu inntøkuna mótvegis myndugleikunum uttan at taka sjónarmið frá øðrum pørtum við.

Í skattalógini er ásett, at eitt virki hevur skyldu at lata sjálvuppgávu inn. Tá virkir lata upplýsingar inn til almennar myndugleikar, eru fastar reglur fyri, hvar og nær upplýsingarnar skulu latast inn. Tær upplýsingar, sum skulu latast inn til TAKS síggjast í kapituli 10 í skattalógini.

TAKS hevur fastar mannagongdir fyri, hvørjar upplýsingar skulu latast í hvønn “kassa” í Vinnuglugganum. TAKS hevur beinleiðis atgongd til allar hesar upplýsingar.

Tá eitt felag setur upp sína sjálvuppgávu, er tað uppgávan at lata TAKS allar upplýsingar soleiðis, at TAKS kann fremja sína egnu meting óávirkað av, hvat øll onnur halda. Tað vil siga, at metingar frá ráðgevum, sum t.d. grannskoðarum, skulu ikki leggjast við. Hetta uttan mun til um metingin gongur virkinum við ella ímóti. Tað er virkið, sum hevur ábyrgd av síni sjálvuppgávu og ikki ráðgevar tess. Ráðgevarnir skriva heldur ikki bindandi undir eina sjálvuppgávu.

Skrivið frá KPMG er stílað til Finansiel Stabilitet. Umframt at Eik ikki hevði rætt til at útflyggja skrivið uttan serligt loyvi frá Finansiel Stabilitet, so er talan um eina meting/tulking frá einum privatum grannskoðaravirki, sum ikki skal leggjast við bankans sjálvuppgávu. Eins og bankin heldur ikki hevur lagt metingar frá t.d. Deloitte við. Eftir at málið er tikið uppáftur, kann eg tó viðmerkja, at við skrivligum loyvi frá Finansiel Stabilitet er skrivið frá KPMG sent TAKS, eins og skriv frá Deloitte, SPEKT og PWC eisini eru latin TAKS.

Tann virðismeting, sum tú sipar til í skrivinum hjá KPMG, er virðismetingin, sum er grundarlagið undir yvirtøkuavtaluni (overdragelsesaftalen), og sostatt ikki tær javningar, ið vóru gjørdar eftir, at nýggi Eik keypti ognir og skyldur frá gamla Eik. Hesum havi eg áður greitt tær frá. Víst verður annars til svarið undir spurningi 2.

Bankin kennir einki til skrivið frá Jørn Astrup Hansen, sum hann sambært Sosialinum hevur dagfest 18. februar 2011. Vit hava ikki sæð skrivið, fyrr enn tað var prentað í Sosialinum. Tað liggur ikki í nakrari skjalagoymslu í bankanum. Innihaldið í skrivinum broytir tó einki í hesum málinum.

4. Í tykkara fyrsta **fyrispurningini til TAKS** nevna tit, at tapini á eina hálva milliard vóru staðfest fram til februar 2011. Samstundis hava tit eisini sagt í tíðindaskrivið 15. apil í ár, at Eik fór hálva milliard eftir hæli fyrsta dagin. Er tykkara fyrispurningur til TAKS ikki óheppið orðaður?

Orðingin hjá okkum var “Eik fór 500 milliúnir eftir hæli frá fyrsta degi”.

Orðingin er ein roynd at greiða frá, at tey tap, sum talan er um, vórðu staðfest í tøttum tilknýti til, at nýggi bankin varð stovnaður. Orðingin var ætlað at geva eina mynd av tí, sum hendi, og ætlanin var ikki at nágreina dagfestingar av einstøkum bókingum fram til endaliga uppgerðin var liðug.

Tapini eru bókað yvir eginognina. Og hetta merkir, at hóast tapini er staðfest heilt fram til februar/apríl 2011, so eru hesi tap bókað yvir eginognina, og soleiðis eru tey roknskaparliga staðfest “frá fyrsta degi”.

5. Tað tykist sum um, at Eik – við at siga at tapini vórðu staðfest fram til **februar 2011** – ikki skilur millum **bókingar og eftirbókingar/efterposteringer**? Hví gera tit ikki TAKS varugan við, at tað talan er um eftirbókingar?

Skuldi bankin verið so illa staddur við roknskaparfólki, at vit ikki duga at skilja ímillum bókingar og eftirbókingar, so havi vit verið so ‘heppin’ at hava tvey statsautoriserað grannskoðarafeløg at grannskoða roknskapin.

Avhendingaravtalan við ásettu virðunum var endaliga gjørd millum tveir óheftar partar pr. 30. september 2010 kl. 23.59. Tá virðini sambært avhendingaravtalu eru bókað hjá nýggja Eik, hoyra allar broytingar til hesi virði sjálvsagt til nýggja Eik, sí ársroknskapin fyri 2011, síða 22. TAKS er vitandi um tær bókingar, sum eru framdar yvir eginognina.

6. Tit nevna als ikki **byrjunarjavn** fyri TAKS. Er tað ikki sera sentralt at nevna fyri TAKS? Hví var tað ikki nevt?

Eik Banki læt inn sjálvuppgávu fyri tíðarskeiðið 2010/2011 til TAKS í 2012, og bankin upplýsti í hesi sjálvuppgávu, at Eik Banki hevði drigið eina upphædd, svarandi til áleið 477 mió. kr, frá í sjálvuppgávuni. Vit vístu harnæst á, at henda upphædd svaraði til tey tap, sum bankin staðfesti í tíðarskeiðnum oktober 2010 til áleið februar/apríl 2011. Vit vístu eisini á, at upphæddin var drigin frá undir eginognini.

7. Í **mars 2014 skrivaði Spekt eitt upprit**, sum kom til niðurstøðuna, at Eik ikki neyvan hevði rætt til frádráttin. Hví var TAKS ikki kunnað um hetta uppritið?

Í mai 2013 vísti grannskoðari bankans á, at teirra meting var, at tað var ivasamt, um undirjavnvágin kundi dragast beinleiðis frá í einum, men at undirjavnvágin móguliga kundi

viðgerast sum goodwill og avskrivast yvir 10 ár. Orðarætt stendur í uppritinum, at *“Det vurderes derimod, at denne underbalance muligvis kan behandles som skattemæssigt goodwill og afskrives lineært med 1/10 om året”*.

Í framhaldi av hesum valdi Eik Banki at seta seg í samband við TAKS um hesa áskoðan. Hvi uppritið ikki var lagt við, vísi eg til svar okkara upp á spurning 3 omanfyri.

Í mars 2014 skrivaði grannskoðari bankans eitt nýtt notat. Tað er ikki rætt, at har stendur, at tapið ikki kann dragast frá. Orðaljóðið er: *“Derfor kan man ikke uden videre konkludere, at underbalancen i dette tilfælde repræsenterer goodwill for den nye bank.”*

TAKS hevur fingið avrit av báðum notatum frá grannskoðara bankans. Bæði notatinum frá 2013 og notatinum frá 2014.

8. Um somu tíð skrivaði **Jørn Astrup Hansen** til nevndarformannin fyri at leggja dent á, at kunning til TAKS var so góð sum møguligt. Hvi var hetta ikki tikið til eftirtektar?

Okkara kunning til TAKS hevur verið so góð sum møguligt við faktiskum upplýsingum, sum seta TAKS í eina støðu, har myndugleikin sjálvstøðugt kan gera metingar og niðurstøður.

9. Í **apríl 2014** skrivar TAKS til tykkum og greiður frá, hvussu TAKS sær málið. Tað er greitt, at TAKS einans sær yvirtøkuna av gamla Eik og stovnanina av nýggja sum ein vanligan handil. TAKS spyr tá eftir øllum skjølum, sum kunna hugsast at vera viðkomandi fyri málið? Hetta er eitt nú bara ein mána eftir, at uppritið frá Spekt var komið. Hvi kunnaðu tit ikki TAKS um, at tað var eisini møguligt – eitt sambært fyrsta stjóranum hjá bankanum og grannskoðarunum - at tit als ikki høvdu rætt til nakra frádrátt? (TAKS biður tykkum jú leggja alt, sum kann hugsast, at vera viðkomandi við.)

Í skrivinum frá TAKS veður biðið um ymiskar upplýsingar, sum myndugleikin metti vera viðkomandi fyri at gera eina sjálvstøðuga meting av málinum. Bankin sendi TAKS umbidnu upplýsingarnar. TAKS vendi sær ikki aftur til bankan um ískoytisupplýsingar.

10. Nevndarlimir í Eik finga at vita, at møguleikin fyri at kunna **hefta fyri eitt undurgjald** var til staðar, um teir forðaðu fyri, at bankin fekk frádrátt. Er hetta ikki at seta nevndarlimir í eina órímiliga støðu?

Eg kenni ikki hesa støðuna aftur, men tað er greitt at allir nevndarlimir hava eina ábyrgd móttvegis felagnum at tryggja varðveitslu av øllum ognum. Tað er galdandi fyri øll feløg, ikki bert Eik.

Kanska tú kundi nágreina nærri, hvaðani hesar upplýsingar stava, so vilja vit kanna tað nærri og venda aftur til tín.

11. Spekt fekk danska skattaserfrøðingurin **Niels Winther Sørensen** at meta um tykkara mál, og hann helt ikki, at Eik hevði rætt til skattafrádráttin. Hví var Taks ikki kunnað um hetta?

Tað, sum tú nevnr her, er ikki í tráð við niðurstøðuna hjá Niels Winther-Sørensen (PWC). Niels Winther-Sørensen lýsir trýggjar ymiskar støður:

- 1) undirjavnvágin er beinleiðis og fult út at meta sum skattligt goodwill, t.e. avskrivning av upphæddini yvir 10 ár
- 2) undirjavnvágin er ikki fult út at meta sum skattligt goodwill, men skal metast ítøkiliga, t.e. at frádrátturinn kann verða alt frá 0 kr. til 500 mió. kr. at avskriva yvir 10 ár, og
- 3) hvat skal gerast við restupphæddina, um so er, at støða 2 er galdandi.

Annars er skrivið frá Niels Winther-Sørensen, dagfest 14. januar 2016, viðgjørt á nevndarfundi 27. januar 2016, og tað varð latið TAKS tann 25. februar 2016.

12. Í **Deji & Viku 18. februar 2016** verður tú (SSJ) spurdur, um tit nevndu fyri TAKS, at byrjunarjavnin hjá bankanum var 1,5 mia. SSJ svarar "Ja, TAKS hevur fingið alt tað tilfarið". Men tað er ikki rætt. Byrjunarjavnin verður ikki nevndur fyri TAKS. Hví svaraði tú, sum tú gjørði í DV 18. februar?

TAKS fekk nágreinað byrjunarjavnvágina í 2014, tá spurningurin um goodwill varð kannaður. TAKS hevur eisini kunna lisið eginpeningsnotuna á síðu 22 í ársroknskapinum fyri 2010/11, sum varð sendur saman við sjálvuppgávuni fyri 2011. Tí er svarið eisini satt. Sí svarið upp á spurning 6.

13. Tann 15. apríl 2016 segði SSJ í Deji & Viku, at grannskoðararnir ikki høvdu sagt, at teir ikki hildu, at bankin hevði rætt til frádráttin fyrr enn í **januar 2016**. Vísandi til eitt nú í uppritið frá Spekt í mars 2014), hvi svaraði SSJ so, sum hann gjørði?

Grannskoðarar bankans søgdu hvørki í 2013 ella í 2014, at bankin ikki hevði rætt til frádrátt. Fyrispurningurin til TAKS var m.a. grundaður á ivamál, reist av grannskoðanini. Sí svar upp á spurning 7.

Á nevndarfundinum í januar 2016 kom fram, at grannskoðanin var ósamd í, at bankin innroknaði skattaaktivið, sum TAKS hevði givið bankanum rætt til. Tí var TAKS, eftir fundin í

januar 2016, aftur (les: enn eina ferð) biðið um at hyggja upp á málið. Tað var tað, sum eg sipaði til í sjónvarpssendingini.

14. Tann 19. apríl 2016 sendi Eik almenninginum skrivið ”**Rætting til KvF**”. Har var ført fram, at støðan hjá KPMG til frádráttin, vendi 180 stig mótsatt av tí, sum var komið fram í Degi & Viku 18. apríl. Hvat legði tú í hetta? Hvat meinti tú við hesum orðingunum um, at tað vendi 180 stig mótsatt?

Innslagið í Degi & Viku 18. apríl gav eina misvísandi mynd av royndveruligu støðuni, tí at tú seymaði tína egnu mynd við støði í brotpørtum av grannskoðaranotatum og einum nevndarfundi í Eik.

Tú tókst millum annað bert eitt lítið brot úr nevndarfrágreiðingini frá 13. mars 2013, sum snúði seg um tulkning av donskum skattarætti, men við at lesa allan setningin í fundarfrágreiðingini, sum snýr seg um handfaringina í Føroyum, sæst, at innslagið ikki er í tráð við orðaljóðið, tí tú valdi ikki at fullføra setningin í innslagnum 18. apríl 2016.

15. Vísandi til eitt nú samrøðurnar í DV 18. feb og 15. apríl og skrivð 19. apríl hevur samskifti hjá Eik til almenningin liva upp til **góðan bankasið**?

Vit samskifta við TAKS um okkara skattligu viðurskifti. Tað hevur ongantið verið okkara ætlan, at skattlig viðurskifti hjá Eik skulu vera eitt alment umrøðuevni, tí vit halda, at Eik hevur somu rættindi um trúnað um skattlig viðurskifti, sum onnur føroysk feløg og persónar hava.

Tá okkara skattligu viðurskifti, hóast hetta í ein ávísan mun gjørdust almenn, hava vit roynt at givið eina erliga mynd av einum heldur torskildum máli.

16. Í samband við aðalfundin hjá TF var ein fundur fyri afturlatnum hurðum, har tit gjørdu nógv burturúr, at tað, sum Jørn Astrup Hansen hevði gjørt, var ólógligt. Miðlarnir eru eisini blivnir uppringdir og hava fingið at vita, at møguleikin fyri at verða hálaður í rættin er til staðar. Hvat hevur Eik/TF gjørt fyri at kanna, hvussu **miðlar og keldur** kunna stevnast?

Fundir í Umboðsráðnum eru tilskilaðir Umboðsráðnum, og hesir fundir eru sostatt ikki almennir. Viðurskifti, ið verða umrødd á fundi í Umboðsráðnum, eru innanhýsis viðurskifti, sum í útgangsstøðinum eru fevnd av tagnarskyldu, og tískil eru tey ikki ætlað til almannakunngerð.

Hvat Eik/TF Holding umhugsa og ikki umhugsa í sínum dagliga virkseimi eru innanhýsis mál, sum vit ikki hava almennar viðmerkingar til.

17. Beinanvegin tá Sosialurin skrivaði sína søgu um tykkara skattamál, tók alt TF samtakið allar **lýsingar til Miðlahúsið** aftur. Er tað so, at tit krevja góða umrøðu ella journalistiska viðgerð afturfyri tykkara lýsingarpengar?

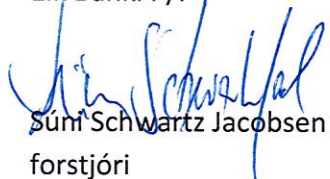
Vit hava ongantíð blandað journalistik og marknaðarføring saman, og mær vitandi hava vit ongantíð kravt góða umrøðu ella journalistiska viðgerð afturfyri lýsingarpengar.

... --- ...

Við hesum meta vit, at vit hava givið nøktandi svar.

Vinaliga,

Eik Banki P/F

Sím Schwartz Jacobsen
forstjóri

Avrit frá kvf.fo